

uitsluitend kankerpatiënten behandelen — om een spreekbeurt over het kankerprobleem te vervullen.

Het belangrijkste verschil met de situatie in West-Duitsland is — door de historische groei in Nederland — de mindere mate van coördinatie. Omdat aan de Nederlandse opzet ook bezwaren verbonden zijn, heeft de Voorlichtingscommissie van de L.O.K. in de laatste tijd getracht, de voorlichting te concentreren en haar via een aantal regionale commissies te geven, onder auspiciën van de Voorlichtingscommissie; zij meent aldus rekening te kunnen houden met de plaatselijke en regionale problemen en opvattingen. Hierbij wordt — zoals vanzelf spreekt — een nauwe samenwerking met de kruisverenigingen en met de promotors van de Vereniging tot steun aan het Koningin Wilhelmina Fonds nagestreefd. Sinds enige maanden is er een full-time medewerker aan het bureau van de voorlichting verbonden, die o.a. de nodige coördinatie zal nastreven en, niet in de laatste plaats, de noodzakelijke contacten zal verbeteren met pers, radio en televisie. Deze medewerker is niet medisch geschoold.

In Nederland en Nedersaksen blijken dus ongeveer dezelfde problemen te bestaan, maar er zijn enkele accentverschillen aan te wijzen. Ondanks het feit dat in Nederland de financiële moeilijkheden minder groot zijn dan in Nedersaksen, worden in Nedersaksen toch meer mensen bereikt door de rechtstreekse voorlichtingscampagnes dan in Nederland; in Nederland bestaat echter een aanzienlijke voor-sprong ten aanzien van de medewerking van pers, radio en televisie.

Tenslotte een enkel woord over de revalidatie en nazorg, waaraan de middagzitting was gewijd.

De inspecteur voor de volksgezondheid, Dr. PRENZEL en Prof. Dr. BOHNEKAMP hielden hierover belangwekkende in-leidingen.

Helaas speelde een onvoldoende inzicht in de geneeskundige voorzieningen in Duitsland ons parten. Wij kregen de indruk, dat in de eerste plaats voor huisvrouwen, die na de ingestelde behandeling nog niet de leiding van haar huishouding op zich kunnen nemen, de gelegenheid bestaat om gedurende een bepaalde tijd (gemiddeld zes weken) in een verpleeghuis te verblijven, ten einde zich voor te bereiden op de haar wachtende taak in het gezin. Hierbij wordt aan revalidatie, maar ook aan voortzetting — onder controle — van een ingestelde therapie (bv. chemotherapeutische behandeling) alle aandacht besteed door een staf van deskundigen. Met veel waardering werd over deze dienstverlening gesproken. Een oriëntatie ter plaatse had ons inzicht echter kunnen verdiepen en had eventueel kunnen resulteren in een aanbeveling om ook in Nederland spoedig een dergelijke nazorg te beginnen.

Amsterdam, oktober 1961

A. T. VAN DUINEN
L. MEINSMAN

MEDEDELINGEN EN BEKENDMAKINGEN

OPROEP VAN GEGADIGDEN VOOR FELLOWSHIPS, INGESTELD DOOR HET KONINGIN WILHELMINA FONDS

Evenals het vorig jaar (zie de uitvoerige oproep op bl. 258 van de vorige jaargang) zijn er ook thans mogelijkheden voor het verkrijgen van fellowships of senior-fellowships. Gegadigden gelieven zich aan te melden bij L. MEINSMAN, secretaris van de Wetenschappelijke Raad voor de Kankerbestrijding, De Lairesestraat 33, Amsterdam-Z.

Januari 1962

INGEZONDEN

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie; ter bespoediging van plaatsing behoudt de Redactie zich het recht voor, de stukken te bekorten).

PYELONEPHRITIS BIJ LANGDURIG GEBRUIK VAN FENACETINE

Naar aanleiding van het artikel van L. MEYLER (1961) wilde ik wijzen op een publikatie van HARVALD, VALDORF-HANSEN en NIELSEN (1960) waarin de auteurs de giftigheid van fenacetine terugbrengen tot de — niet in alle preparaten aanwezige — verontreiniging door chlooranilide-azijnzuur. Deze stof is een bijproduct bij de bereiding van fenacetine uit nitrochlorbenzol.

Er zijn met chlooranilide-azijnzuur en met verscheidene fenacetinepreparaten proeven genomen op dieren en mensen, waaruit bleek, dat volkomen zuivere fenacetine niet toxisch is voor de nier.

Literatuur: HARVALD, B., F. VALDORF-HANSEN en A. NIELSEN (1960) Effect on the kidney of drugs containing phenacetin. *Lancet* I, 303. — MEYLER, L. (1961) *Ned. T. Geneesk.* 105, 2328.

Utrecht, 14 december 1961

H. VAN RIEZEN

Het door collega VAN RIEZEN geciteerde artikel was mij bekend (zie *Side effects of drugs* 1960, bl. 32). De reden waarom ik deze mededeling in mijn artikel niet heb opgenomen, is tweeledig. Ik heb mij willen beperken tot de praktische betekenis van het langdurig gebruik van fenacetine en heb mij niet in theoretische beschouwingen willen begeven. Bovendien zijn de proeven die zouden bewijzen dat chlooranilide-azijnzuur de oorzaak van de nierafwijking zou zijn, niet door anderen bevestigd. Verder hebben EISALTO en TALANTI (1961) een onderzoek gepubliceerd waaruit zij concluderen dat het afbraakproduct van zuivere fenacetine N-actyl-p-aminofenol, de oorzaak is van de nierversanderingen.

Hoewel deze proeven op zichzelf zeer interessant zijn, hebben ze de oplossing van dit vraagstuk tot dusver nog niet gebracht.

Literatuur: EISALTO, A. en S. TALANTI (1961) *Acta med-scand.* 169, 655.

Groningen, 5 januari 1962

L. MEYLER

CHOLANGIOLAIRE HEPATITIS

BLOEM, NEUMANN en VLAARDINGERBROEK (1961) schrijven in hun artikel, dat men bij patiënten bij wie op grond van klinisch en biochemisch onderzoek de waarschijnlijkheidsdiagnose obstructie-icterus is gesteld, door bepaling van mucoproteïden en eventueel van aldolase, transaminasen en serumcholine-esterase dikwijls cholangiolaire hepatitis kan onderscheiden van extrahepatische obstructie.

Hun gegevens betreffen in totaal 3 patiënten.

Bij alle drie werden weliswaar de mucoproteïden bepaald, maar slechts bij één patiënt de aldolase en de choline-esterase, en bij de andere de transaminasen. De waarde van de bepaling van mucoproteïden, aldolase en choline-esterase is zeker niet algemeen erkend; mij lijkt bovenstaande uitspraak dan ook te boud. Op zijn minst zou geëist mogen worden dat de auteurs vermelden, bij gevallen van obstructie in eigen waarnemingen nimmer waarden voor aldolase, mucoproteïden, en choline-esterase gevonden te hebben, die zij hier als argument voor het bestaan van een cholangiolaire hepatitis aanvoeren.

Bij de derde patiënt wordt de éénmaal gevonden verhoging van de transaminasen (resp. SGOT 288 E en SGPT

232 E) aangevoerd als argument tegen een afsluiting, maar vóór een levercelbeschadiging en wel opgevat als cholangiolaire hepatitis. Tegen een dergelijke interpretatie moet nadrukkelijk gewaarschuwd worden. In het verloop van vele gevallen van obstructie-icterus, ongeacht door welke oorzaak, en reeds kort na het begin ervan kunnen dergelijke waarden gevonden worden. Een stijging van de transaminasewaarden tot 300 E is heel gewoon, en stijging tot 500 E is niet uitgesloten.

Een transaminasewaarde van 200 à 300 wijst inderdaad op levercelbeschadiging. De graad van levercelbeschadiging die door deze transaminasewaarde wordt aangegeven, kan echter zowel passen bij een aflopende hepatitis, een exacerbatie van een chronische hepatitis e.d., als bij een nog slechts kort maar ook langer durende stuwings, hetzij ten gevolge van steen hetzij ten gevolge van tumor.

Een verhoogde waarde van de transaminasen is ongetwijfeld een gevoelig en betrouwbaar diagnosticum voor het vaststellen van een levercelbeschadiging. Voor het differentiëren van het pathologisch proces dat deze levercelbeschadiging veroorzaakt, moet echter, tenzij er extreem hoge waarden worden gevonden, de grootste voorzichtigheid worden betracht. Temeer geldt dit nog wanneer men niet op verschillende tijdstippen in het verloop van de ziekte de transaminasen bepaalt, en maar op één enkele incidentele afgaat.

Literatuur: BLOEM, PH. F., H. NEUMANN JR. en W. VLAARDINGERBROEK (1961) *Ned. T. Geneesk.* 105, 2393.

Arnhem, 16 december 1961

L. SCHALM

De bedoeling van ons artikel is, er op te wijzen, dat door uitbreiding van het biochemische leverfunctie-onderzoek de diagnose cholangiolaire hepatitis in sommige gevallen waarschijnlijk gemaakt kan worden.

De drie gepubliceerde gevallen dienden daarbij slechts als voorbeeld. Een meer statisch overzicht hopen wij te zijner tijd te publiceren.

In het eerste geval was het mucoproteïde-gehalte verlaagd. In het tweede geval noemden wij de combinatie van vermeerderde aldolase, verminderde serumcholine-esterase en niet vermeerderde mucoproteïden. In het derde geval: de combinatie van verminderde mucoproteïden en vermeerderde SGPT.

Verlaagde waarden voor de mucoproteïden vonden wij in geen enkel geval van extra-hepatische obstructie. BONTE (1960) beschreef 20 patiënten van wie 17 verhoogde en 3 normale waarden hadden.

De combinatie van vermeerderde aldolase en niet vermeerderde mucoproteïden zagen wij nimmer bij een extra-hepatische obstructie (39 gevallen).

Ook de combinatie van verminderde mucoproteïden en verhoogde SGPT zagen wij nooit bij een extra-hepatische obstructie in de eerste weken van het ziekteproces.

Literatuur: BONTE, D. (1960) *Het mucoproteïdegehalte van het bloedserum bij normale en pathologische toestanden*. Proefschrift Amsterdam.

Voorburg, 4 januari 1962

TH. F. BLOEM

BERICHTEN BUITENLAND

Afrika

Pan-Afrikaanse psychiatrische conferentie. — In november werd in het Aro Hospitaal in West Nigeria de eerste Pan-Afrikaanse psychiatrische conferentie gehouden. Er waren 85 ambtelijke vertegenwoordigers van 21 Afrikaanse en

niet Afrikaanse landen. Een hoogleraar van de Cornell-universiteit die onlangs met een werkgroep, tezamen met artsen van het Aro hospitaal een landelijk gebied van Nigeria geneeskundig had geëxploreerd, presideerde de bijeenkomst. (*Brit. med. J.*, 16 dec., bl. 1637).

België

Congres over endoscopie en radiocinematografie. — Het derde congres van de Société internationale d'Endoscopie et Radiocinématographie zal van 17 tot 20 mei te Leuven worden gehouden. Inlichtingen verstrekt de secretaris-generaal Prof. J. M. DUBOIS DE MONTREYNAUD, 4, rue du général Baratier, Reims (Marne).

Symposium over de chemie van natuurlijke producten. — Het internationale symposium gewijd aan de organische chemie van natuurlijke producten zal van 12 tot 15 juni te Brussel worden gehouden. Inlichtingen verstrekt het secretariaat, 50 Square Marie-Louise, Brussel 4 (na 1 februari).

Duitsland

Stipendia voor habilitandi. — De Deutsche Forschungsgemeinschaft maakt zich bezorgd over de toekomst van de Duitse wetenschap en heeft ter aankweking van onderzoekers een nieuw stipendium ingevoerd. Dit is in het bijzonder bestemd voor jonge mensen van wetenschappelijke aanleg die lust hebben zich op een of ander gebied te „habilitieren”. Het zal allereerst ten goede komen aan „Habilitanden” in vakken „in denen ein starker Mangel an Nachwuchskräften herrscht”. Bij de geneeskundige faculteit zijn het urologie, neurochirurgie, anatomie, farmacologie, anthropogenetica, geneeskundige radiologie, geschiedenis der geneeskunde en geneeskundige statistiek die het eerst in aanmerking komen. Maar ook klinische virologie, kinderchirurgie, kinderpsychiatrie, neuropathologie, neurofarmacologie, neurochemie en cancerologie kunnen meer onderzoekers gebruiken. De Fritz-Thyssen-stichting schonk 2 miljoen mark om de toekenning van Habilitanden-stipendia op gang te brengen; voor het vervolg rekent men op de schatkist. (*Dtsch. med. Wschr.*, bl. 2566).

Diverse pharmaca uit de handel genomen. — De *Münchener medizinische Wochenschrift* (bl. 2488) maakt melding van enige geneesmiddelen die door de producenten hetzij wegens foutieve etikettering, hetzij wegens ongewenste of onzekere bijwerking uit de handel zijn genomen. Ampullen Calcium van de firma Thilo bleken kaliumchloride te bevatten (ontdekt in Nederland); een tweede geval bij dezelfde firma betrof een partij ampullen coff. natr. benz. die onder het verzameletiket natr. citr. waren verpakt; een derde geval betrof ampullen met koortsverwekkende glucose. De firma Boskamp etiketteerde een sterk slaapmiddel chlo-ralduraat als levertraan. De grootste onrust verwekten allerhande alarmerende berichten over de gevolgen van con-terganpreparaten van de firma Grünthal. De Thalomid bevattende preparaten Peracon Expectorantia van de firma-Kali-Chemie zijn eveneens teruggenomen.

Engeland

Gevaar voor afkoeling van de pasgeborene. — *Neonatal Cold Injury* is de titel van een kort geschrift samengesteld door de National Association for Maternal and Child Welfare en bestemd op grote schaal te worden verspreid. Een eeuw geleden gaf men veel aandacht aan de kans voor de pasgeborene kou te vatten, maar de lessen van het verleden worden wel eens vergeten. Vooral in het milde zuiden van Engeland zijn de huizen vaak weinig zorgvuldig verwarmd en behelpt men zich in de „hygienic airy bedroom” al te vaak met een